

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota

Kiadóhivatal

Balv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 480 Let.

Fél évre ... .. 240 Let.

Negyed évre ... .. 120 Let.

Havonta ... .. 40 Let.

Hirdetések díjazás szerinti

Megjelenik naponta reggel

Egyes szám ára 2 let, vasárnap
3 let. Buorestitben 50 baniva
több.

Odaállt a sorompó elé

a finác és elálta utiát az aradi piacra befővő termelőnek. Szépen megkérdezte tőle, rendben van-e adója és tudja-e ezt igazolni. A termelő először nem értette a dolgot, majd amikor népies modorban megmagyarázták neki, hogy az adóbefizetés igazolásáról, vagy az esetleges hátralékról van szó, furcsán nézett a finácra és igen népiesen csak annyit válaszolt, hogy a piacra nem szokták magukkal hozni az adóbizonylatokat és hát valahogy nem fér össze a piaci árusítás, tehát egy nagy város lakosságának élelmiszerral való ellátása az adófizetéssel vagy nem fizetéssel. A finác hivatkozott rendeletre és az élelmiszerral telerakott termelőt szépen, udvariasan nem engedte át a sorompón, visszaküldte fatornyos falujába. Az ennivalóra váró aradi közönség a piacon hiába várta a termelőket, azok falujukban hosszankodtak, az aradiak pedig ugvanzt tettek a városban.

Igen, kérem, ez történt. Az aradi pénzügyi adminisztrátor az adóhátralék behajtásának ezt a módját eszelte ki. Ugyanis a kormány, illetve a pénzügyminisztérium felhatalmazást adott az egyes pénzügyigazgatóságoknak, hogy az adók behajtására önálló és az ottani helvzettel számoló intézkedéseket foganatosítsanak. Az aradi pénzügyigazgatóság a környékbeli termelők adóhátralékának behajtására azt az önálló intézkedést tette, hogy addig nem engedni a piacra a termelőket, amíg azok összes hátralékos adójukat be nem fizetik. Ha ez megtörtént, akkor szabad a vásár. Hogy ennek a nagy városnak a közönségével mi történt, azt ügylátszik figyelmen kívül hagyta a pénzügyi adminisztrátor ur.

Erről a lehetetlen és szokatlan dologról hatalmas cikket írt a Közlöny legutóbbi számában. Az igazságos és a közönség minden rétegének nézetét híven visszaükröző cikk mindenütt nagy feltűnést keltett és a sajtó tiltakozásának igen rövid idő múlva meg is lett a kívánt eredménye. Arad város vezetősége a legnagyobb csodálkozással szerzett tudomást erről a furcsa állapotról és miután mint városnak, hivatalosan kötelessége gondoskodni polgárai jólétéről és napi élelmiszertszükségletéről, azonnal lépéseket is tett, hogy a rendeletet visszavonják, annál is inkább, mert ilyen rendeletre nem volt még precedens. A város polgármestere intervenált a város prefektusánál, tehát a legfőbb tisztviselőnél ez ellen az egyoldalú intézkedés ellen. Az intervenció során beigazolást

nyert, hogy a Közlöny cikke mindenben igazat állított és a mal piac ügy nézett ki, mintha a termelők bojkottáltak volna a várost. A prefektus szintén meglepődött, a mikor értésére adták, hogy pénzügyigazgatói intézkedés folytán

Georgescu prefektus meghallgatta az aradmegyei községek panaszait.

A prefektus a nép között. Megígérte a panaszok elintézését

(Saját tudósítónktól.) Georgescu János helyi vezérfelügyelő, Aradvármegye prefektusa tegnap reggel a vármegyei hatóságok több vezetőjével kiutazott Sírara (Világosra), ahol fogadta a járás községeinek küldöttségeit és meghallgatta a nép panaszait és kéréseit. A prefektussal utaztak a felesége, Boneu Vazul megyei főjegyző, Ileana Janou főmérnök, az államépítészeti hivatal vezetője, Moldován József tanfelügyelő, dr. Bradean Athanaz megyei főorvos, Soós Albert megyei főállatorvos, Margineanu Titus pénzügyigazgató, Páll főerdőtanácsos és Angelescu csendőrkapitány, az aradmegyei csendőrszázad parancsnoka. A társaság három autóval hagyta el a reggeli órákban Aradot és minden hivatalos fogadtatás mellőzésével érkeztek a világosi szolgabírói hivatal elé, ahol már az intelligencia és a nép nagy tömege várta a megye vezetőit.

Elsőnek Szentanna jegyzője, Ardelean Elek járult a prefektus elé, aki a község nevében panaszt tett, hogy a világosi adóhivatal olyan boradó befizetését követeli a szentannai gazdáktól, amelyeket már egy ízben befizettek. A zavarnak az az oka, hogy Schiff János adótárnok sikkasztási ügyével kapcsolatban a hivatal több könyve az aradi törvényszéknél van és csak ezekből lehetne megállapítani, hogy kik tettek eleget boradófizetési kötelezettségüknek. A prefektus kijelentette, hogy intézkedik, hogy mindaddig, amíg a könyvek az adóhivatalhoz vissza nem jutnak a boradók behajtását szüneteltessék. Ezután a jegyző kérte még a község nevében a község számára kisajátított harminc hold földnek a község rendelkezésére bocsátását. A község vadászterületének jogára való új ártéjesére és a német tanyelyü

nélkülözésekre ítéltek egy nagy várost. Azonnal intézkedett, hogy ezt a sérelmes rendeletet vonják vissza és az adóhátralék behajtására gondoljanak ki olyan eszközöket, amelyek nem iránvulnak a lakosság megélltetése ellen.

iskolák oktatására vonatkozó kérélmeket a prefektus szintén méltányosnaki találta és megígérte azok teljesítését. Camblaus (Ószentanna) küldöttsége panaszt tett, hogy a község lakói közül háromszázötvenen nem jutottak földhöz az igényjogosultak közül. Eredetileg a fejenként kiosztandó földet 3 holdban állapították meg, de akkor még nem tudták, hogy a síklói és oltacai földek egy tekintélyes része a határrendezés folytán Magyarországra fog esni. Kérték, hogy két holdra redukálják a fejenként kiosztandó föld nagyságát, mert különben földhiányban nem elégíthetők ki az igényjogosultak. A prefektus megígérte a kérelem teljesítését.

Kovaszina Község küldöttsége legelőt és az állami erdőből erdőt kért, mert a község tulajdonában levő 900 holdas erdőt nem találják elegendőnek. — Panaszolták, hogy a község iskolái rossz karban vannak és kérték, hogy a kisebb hibákat sürgősen, a nagyobbakat a jövő tavasszal javíttassák ki. Kerülő lakosai, ahol négy hold földet kaptak az agrárreformból kifolyólag, meg vannak elégedve, de a küldöttség fegyvertartást engedélyeket kért a község lakói számára. A két Varsánd küldöttsége is földet kért, mert igen sokan maradtak az igényjogosultak közül kielégítetlenül. Kiterjeszkedni a szomszéd községek határából nem tudnak, mert azok is szűkben vannak a földnek. Kérték, hogy a két holdban megállapított kvótiát szállíttassa le, hogy mindenkinek jusson föld. Panaszolták még, hogy az óvarsándi egytantermes iskolába 212 gyermek jár, amely természetesen szűk ennyi tanulóknak.

Pankota küldöttsége az Aranyágtól Pankotának kisajátított 1250 holdas erdőterületek a község

valóságos birtokába juttatását kérte. Annál inkább sürgősen, mert egy aradi fakitermelő vállalat már megkezdte az aranyági erdőkben a kitermelést és a pankotaiak részére kisajátított részhez közeledik. A római katolikus, református és az izraelita felkészek együttösen kérték, hogy az őket megillető földeket bocsássák rendelkezésükre, mert megéllhetőség nagyon nehéz lett. Délben a prefektus és társasága autóraült és Pankotára hajtottak, ahol Palko Lázár vendéget voltak. Ebéd után a világosi községhezátértek vissza és itt folytatták az ankétet.

Magyarád küldöttsége Ternova és Agris községektől kért földet. Sirta (Világos) küldöttsége a rossz utak javítását, a főbírói állás betöltését kérte és azt kívánta, hogy hetenként marhapiacot tartassanak. Kérték még, hogy Kieszner Béla aljegyzőt ne helyezék Szentannára, mert megvannak vele elégedve. A prefektust és kíséretét este 9 órakor dr. Popescu ügyvéd látta vendégül, majd este 10 órakor ismét autókra ültek és fél 11 órakor visszaérkeztek Aradra.

Az amerikai utlevelek.

(Szigoru új rendszabályok. — Megnehezítik a kivándorlásra csábítást.)

(Saját tudósítónktól.) A kivándorlásra csábítóügynökök teklismeretlen tüzelmait egy legújabb kormányrendelet érvényes rendszabályokkal szüntette meg. A rendelet ma érkezett az aradi államrendőrség utfevelosztályához és már december 7-én életbe lépett. Szigoru feltételeket tartalmaz a rendelet az amerikai utlevelek megszerzésével kapcsolatban és egyik legfontosabb intézkedése az, hogy a kijárást szigorúan megszünteti. A kérvényezők ezenül csak személyesen járhatnak közbe a kérvényezett utfevelek ügyében. A rendelet elsősorban kimondja, hogy az amerikai utfevelkérvényeket a helyi rendőrhatalóságokhoz kell beadni a következőképpen címezve. Ministerul Muncii Cooperativelor, Asiguranilor sociale Serviciul Migratiilor. Mellékelni kell a házasságot, özvegyiséget, vagy elfalást igazoló okmányt. A közigazgatási hatóság igazolványát, amelyre fel kell tüntetni a kívánt

doroni szándékozó nevét, korát és igazolni, hogy esetleg itthon maradt családjai megfelelő élet-körülmények és vagyoni viszonyok között vannak. Nemzetiségi bizonyítványt, illetőségi és adóbi-zonyítványt. A férfiaknak 18—46 évig katonai igazolványt, kiskor-ruaknak szülői, férjénél a feleség és a feleségnél a férj beleegyezését közjegyzői hitelesítéssel, bevándorlási engedélyt láttamozva az amerikai román konzul által.

Igazolni köteles a kérvényező, hogy mivel foglalkozik és hogy mióta üzi foglalkozását. Orvosi és erkölcsi bizonyítványon kívül az ügyészség igazolását kell mellékelni, hogy volt-e büntetve és miért. A kísérő személyeknek a következőket kell mellékelni a kérvényhez: feleségnek, házassági adó, személyazonossági és orvosi bizonyítványt. Tízennyolc éven aluli gyermekeknek születési bizonyítványt. Azoknak akiknek közvetlen családtagjuk van Amerikában (apa, anyja) igazolni, hogy biztosítva lesz megélhetésük.

Minden kérvényt 15 napon belül elintézi a minisztérium. A minisztériumban nyilvánosan ki lesz függesztve az elintéztet, a visszautasított és az irataik kiegészítésére utasított kérvényező neve. A minisztérium a kérvények elintézésénél különösen tekintetbe veszi azokat, akiknek közeli családtagja van Amerikában, akiknek vagyonuk van avagy örökség miatt akar nak kitutazni. Az aradi utlevélosztály már az új rendelet alapján fogadja el a kérvényeket.

Feleségem. (Részlet Károlyi Mihály most megjelent emlékirataiból.)

A Közlöny volt az első az erdélyi magyar lapok közül, amely megemlékezett arról a rendkívül érdekes könyvről, amelyben gróf Károlyi Mihály, ez a tragikus sorsu, eltévelyedett magyar politikus megírja életének és politikai pályájának történetét. Most alkalomunk van az érdekes memoárkötet egyik legszebb és legmelegebb részét közölni, amelyben házasságának történetéről és feleségéről, gróf Andrássy Katinkáról, gróf Andrássy Gyulának leányáról, a nagy Andrássynak, az első magyar felelős kormány elnökének unokájáról ír.

Voltaképpen azért jöttem haza a francia fogságból, hogy megnősüljek. Gróf Andrássy Gyula és herceg Fürstenberg azt írták nekem, hogy adjam becsületszavamat és jöjjelek haza, de a menyasz szonyom azt írta, hogy senkire és semmiire a világon ne hallgassak, csak a lelkiismeretemre s aszerint cselekedjem. Hazajöttem, hisz nem kellett becsületszavamat adnom arra, hogy Franciaország és szövetségesei ellen harcolok.

1914 november 7-én vezettem oltárhoz gróf Andrássy Katinkát. Amikor Prohászka püspök ujunk-ra huzta a karikagyűrűt, nem sejtettük, hogy hat év múlva Firenze uccáin egy teherautón ülünk majd egymás mellett, szüronyos katonák közt, az én kezem vasbilincsen és a feleségem követeli, hogy az ő kezét is verjék ugyanarra a bilincsre. Az a vasbilincs, amelyre

a feleségem (hasztalanul) rá akarta a kezét veretni, ma erősebb ká-pocs közöttünk, mint a karikagyűrű. Abban a hat esztendőben, amely az esküvő és az Olaszország-ból való kiutasítás között van, az emelkedést és bukást, a jót és rosszat egymásban élve éltük meg.

Házasságom gyarapította iri-gyeim számát és dühét. Am előbb azzal vigasztalódhattak, hogy Károlyi mindent a vagyonának köszönhet — most ez a vigaszt is elpárologott. Az idősebb férfit, a ki fiatal kámmal köt házasságot, elernyesztő hatással szokott lenni a házasság: engem megacélozott. Feleségem erős és meleg természet, tiszta és biztos ösztönökkel. Egészen őszinte. Politikus családból származott, amelynek légköre szaturálva van politikával, gyermekkor óta minden porcikájába átmehetett a politika. De távol van tőle, hogy politikai ambíciói legyenek, abban az értelemben, ahogy szerették róla állítani. — Ugy, ahogy a margitraparti szalonban üzték a politikát és amihez hasonlóan üztém egy bizonyos idő-pontig magam is, úgy őt a politika nem érdekelte. Amikor az én politikám kezdett az apró cselszövények játékból kiemelkedni, a mtkor emberi vonatkozásai erősen kidomborodtak, amikor kezdett világnézeti politika lenni, akkor lett az az ő szívbéli ügye is. Hogy politikai pályám mindennapos pra-xisába befolyt volna, arról szó

sincs. Egészen más förtémet. Én kezdtem a tetteimet ő rajta mérni, mert kezdtem érezni, hogy, amire az ő tiszta, erős, fiatal szíve boldogan reagál, az helyes, az a teendő. Tőlem tanulta a szocializmust. De a szegény emberek háborus szenvedéseit igazán érezni, tehát tühetelelennel érezni, én őtőle tanultam meg. Éreztem, hogy házasságommal lényem jobbik fele lett uralkodóvá felettem, hogy a feleségemhez való viszonyomban az igazságra, az abszolútra való vágyam erősödik. — Ha pályám nagy fordulón tanácsot kértem tőle, azt mondta, hogy ő nem tud adni tanácsot. Soha meg nem bán-tam, hogy követtem. Nagyon köszönök neki: a bátorságot igazi lényemhez. Neki nagy, talán döntő része van abban, hogy megtaláltam az összhangot életem és elveim között. Ő érezte meg velem legerősebben, hogy nem élhet az ember két életet, az elveket és az atavisztikus jóérzését, hogy nem lehet például egyszerre kártyás és szocialista. Szüvedélyesen opponált a kártyaszüvedélyemnek. Amikor házasságom alatt önmagam előtt azzal akartam a kártyapartit expialni, hogy a nyereségből — éppen akkor nagy szerencsével játszottam — elhalmoztam őt ajándékokkal: a leghevesebben tiltakozott. Egyszer régi és értékes portrét vettem neki, amely gróf Sándor Móricot, a nagy lovast, szegről-végről őst ábrázolta. Gergely huszárom jelenlétében megfogta a képet és nyitott ablakon keresztül leha-

Látogatás Dohnányi Ernőnél.

(Dohnányi külföldi hangversenyéről, a zene jelenéről, jövőjéről és az európai kultúra dekadenciájáról.)

Budapesti tudósítónktól.) Dohnányi, akinek munkássága túlnó a magyar zenei élet eseményein, mint Koessler, Thoman, majd D'Albert növedéke, korán tünt föl s egész fiatalon nyert el két millenniumi díjat szimfóniával s Zrínyiász című nyitányával, majd az E-moll hangversenydarabjával egy csapásra a legelső közé emelkedett, úgy hogy a berlini Zeneakadémia egyenesen professzornak hívta meg. Számítatlan zongoradarabján és dalain kívül mindenütt állandóan játszott és elismert szerzeményei: két szimfónia, két hangversenydarab zongorára és egy gondokára, két vonósnyegyes és szerenád. Különösen feledhetetlen élmény azoknak, akik hallották és látták „Pierette fátyla” című balletjét, amelyet Schnitzler Artur műve után szerzett.

A művészt fölkerestük Trombitás-uti lakásán, hogy megkérdezzük újabb munkássága és terveiről.

Az előkelő villaragon egyik díszes virágos kerttel körülvett villájában lakik Dohnányi Ernő. A német Fräulein bevezet a szalonba, ahonnan csodás szép kilátás nyílik a Kis-Svábhgyre Hó-

fehér butorok, selyemhímzéssel le-takart két hatalmas Bösendorfer-zongora, az egyikén vastag kararai márványban kerek bronzpialkett, bájos, puók gyermekarccal. Köröskörül ezzel a fölirással: Ilyen voltam én 1922 február 22-én, Dohnányi Matyi. Az asztalon sok virág, őszirózsa, krizantém, finom csipkék, kézimunkatakarók s a falon életnagyságu olajfestmények: nyilván a művész szülei és nagyszülei.

Pár pillanat múlva megjelenik a mester azzal a nyílt, derűs és mélyrenező tekintettel, a mit a hangversenydobogóról már oly jól ismerünk. Kérésünkre rendkívül előzékenységgel mondja el, hogy most operáján dolgozik, a melynek címe „A vig tenor”, szövegét írta Góth Erő. Azonkívül munkában van (így mondta) több hangversenydarab.

— Most rendkívül el vagyok foglalva — beszéli — a szóbes-tékekkel, hangversenyekkel, a fil-harmoniai zenekarral s készülok külföldi hangversenyutamra. December 10. körül indulok Londonba, utban ejtem Hollandiát, ahol Hágában és Amsterdamban a La-Fontaine társaságnak estélyeim játszom s amint hallom, Vilma királynő is valószínűen meg fog jenni azon. A magyarokat Hollandiában Sándor Erzi kamaranékesnővel, Jászai Marival, Simonffy

Margóval és Vikár Bélával együtt fogjuk képviselni.

— Londonban tizennégy hang-versenyre kötöttem le magam, a honnan, úgy tervezem, visszaterek Budapestre még újév előtt. Ja nuárban feleségemmel Amerikába hajózom, ahol harminc estén hangversenykörútra visz a nagyobb vár sokban impresszárióm, a new yorki Wolfsohn Adams-Büro.

Arra a kérdésemre, hogy mi a véleménye a jelenlegi és a jövő zeneművészetről, szokatlan meleg elismeréssel méltatja Bartók Bélát, Kodály Zoltánt és Hubay Jenőt, akiknek a külföldi zenevilágban megbecsült nevük van és még hozzáteszi Weiner Leó is. — Az operettmuzsika legtehetségesebb komponistái szerinte többek között: a nemrég elhunyt Jacobi Kálmán, Lehár Ferenc, Huszka Jenő, Kacsón Pongrác stb. Majd a magyar zene jövőjéről beszél, a mely szoros összefüggésben van a gazdasági viszonyokkal. A tehetség kifejlődésének súlyos kerékkötője a nehéz megélhetés, az anyagi gondok, amelyek a legifjabb generációt inkább a technikai pályák felé hajtják, ahol megélhetésük biztosítva van. Aki mégis a zenei pályát választja és tehetség: azt, sajnos, abszorbeálja Amerika, mivel itthon sokkal nehezebb az érvényesülés.

— Általában az a véleményem — felegeti a mester — hogy is-

kaéns korban élünk, az európai kultúra észrevehetőleg hanyatlóban van. Ez egy természetes folyamata, amelyet a világháboru csak gyorsított s amely később még jobban érezhető lesz.

Csodálkozva nézek mélytűző szemébe.

— Igen — folytatja — öreg kontinensünk lelke kiélte magát, tudománya, irodalma, művészete eljutott parabolikus pályája csúcs pontjára, ahonnan nincs tovább előrehaladás. Nézzük például a festészetet, ahol a futuristák, kubisták jelentek meg, már nem tudnak a régi szellemben dolgozni, csak keresgélnek. Régenten a festőművészek nem keresgéltek sem a formában, sem a szímben, hanem azt adták, amit ibleük diktált és klasszikus munkákat alkottak. A zeneszerzők is más földatok elé voltak régen állítva: ma ők is keresgélnek az új utakat s a futuristák felé tévednek. Így van az Amerikában is, hisz az Újvilág népében európai eredetű vér csörge-dez. Egy új fajnak kell jönni, a mely még nem élte ki szellemi erejét, hogy az emberiség kulturális haladásának letűnő zászlaját magához ragadja. Hogy ez melyik faj lesz, azt csak az égi hatalmak tudhatják...

Bucszom a mestertől. Kedves udvariassággal kikísér. A kulturális fejlődésről elgondolkozva ballazok a kertem át.

jitotta a kertbe, ahol a kerítésen kilyukadt. Másszor nagyértékű szafirgyűrűt ajándékoztam neki: kényszerített, hogy visszaadjam.

Szülei házána odaadón, talán tulságos makacsul védte ügyemet. Az Andrássy-család megszokta, hogy, aki beházasodik, Andrássy lesz, aki más családba házasodik, ott is Andrássy marad. Ezt a hosszú szeriest törte meg Andrássy Katinka. Amikor ő, mostohaatyjával szemben, akinek kedvenc leánya volt, védett engem, Andrássy Gyulának éreznie kellett, hogy ennél a fiatal asszonynak a politika most már más jelent, mint amit a szülei háznál megszokott és hogy, egy új ideológia fejlődött ki benne, amely a politikában messzibb horizontokat, egy etikai bázison felépített világnézetet keres.

Az emberek, akik a feleségem kerestül támadtak — s támadtak akkor, amikor nem lehettem ott, őt megvédeni — megtalálták azt a pontot, amelyen sebezhető vagyok. És mégis: ő az, feleségem az, aki a száműzetés nehézségeiben visszaadta nekem a legbecsesebbet, amire politikusként szükségem lehet: az itélet nyugalmát, a bosszúérzéseken túlemelkedő fölényt. E memoárokat biztosan nem írom meg, ha ő nincs, de talán ezeket az éveket sem élemlenül, ha ő nincs melletttem, és mindig, mindenben velem. Ha nem volt egy perc sem, amelyben nem egyenesen, nem emelt fővel jártam volna abban a világban, gonosz emberek, balszerencse közt, ő volt a támaszom. Andrássy Gyula és a felesége, az én feleségem édesanyja, szerették egymást: engem mélyen megdöbben, hogy ők nem tudják megérteni, hogy mi egymásnak valóik vagyunk. Engem mélyen megdöbben, hogy Andrássy Gyula a kurzus elnöke kívánt lenni akkor, amikor a kurzus Andrássy Katinka ellen hamisított naplófeljegyzések piszkos, hazug rágalmaival hadakozott. Igen, igen: ez a politika. Hogy a becsület micsoda, azt nem fért mutatta meg, hanem asszony, nem gróf, hanem egy munkáslány. Az igaz, hogy Bokor Lidia, a debreceni dohánygyár munkásnője feleségemnek és nekem elvtársunk volt. S mikor Ulain Ferenc, azóta a nemzetgyűlésen is leleplezett akadémisita, Károlyi Imre hercege, szájába merte venni Károlyi Mihályné nevét, Bokor Lidia volt az, aki fölment egy ügyvédhez és őt munkástársnője nevében keserves keresményükből tízezer koronát adott át neki azért, hogy, az én feleségem becsületének megvédelésére pört indítson. S a hajduszo boszlói földművelők, akik bejöttek Debrecenbe és Bokor Lidia-nak és mindegyik társának egy-

máza tisztá buzát ajánlottak föl azért, mert nem hagyták el Károlyi Mihálynét: azok nem grófok voltak, hanem csak egyszerű földművesek.

Forró szívből köszönöm nekik

Enyhül a német—francia feszültség.

(Amerika szerepe a német jóvátételben. — A szakszervezetek bizalmat szavaztak Macdonaldnak.)

Londonból táviratozzák: A szakszervezeti tanács a munkáspárt vezetőségi értekezletén elhatározta, hogy Ramsay Macdonaldnak egyhanguan bizalmat szavaz és megerősíti pártvezéri minőségében. Sőt a tanács határozata értelmében Macdonald szabad kezet kapott a munkáspárt politikájának irányítására és kormányalakítására. Kimondták, hogy rábizzák annak a kérdésnek az eldöntését is, hogy a munkáspárt együltiműködés-e a liberálisokkal vagy pedig egyedül vállalja a kormányzást.

Londonból jelentik: A munkáspárt mai ülésén felszólította a kormányt, hogy ha január 8-ig nem szándékozik a pártok elé állni, úgy legalább tegyen nyilatkozatot. Politikai körökben ezt olybá tekintik, mint a kormány ellen, a választások óta intézett első támadást.

Az angol munkáspárt véget akar vetni a csalásoknak.

Londonból jelentik: A Daily Herald bejelent, hogy ha a munkáspárt kerül kormányra, törvényjavaslatot fog az alsóház elé feljeszteni a nversárak határidőzeteinek a betiltásáról. Csak törvényhozást intézkedéssel lehet a világ két legnagyobb pamutplaccán az örült árszökkenéseket megakadályozni és véget vetni a hallatlan csaldásoknak.

Azt írja az angol munkáspárt lapja, hogy az amerikai mezőgazdasági minisztérium bizonyos hivatalnokait angol és amerikai spekulánsok örül összegekkkel megvesztegetik azért, hogy a jövő nyáron és ősszel kedvezőtlen hamis vetést és aratást jelentéseket adjanak ki s nyomdon a pamutárakat a világmacskón 12 ponttal 21 ponttal lehessen felverni. A Daily Herald megjegyzi, hogy ilyen megvesztegetések már eddig is voltak és a spekulánsok Angliában sok milliót harcoltak össze.

Közvetlen franci, német tárgyalások.

Párisból táviratozzák: Beavatott hely szerint a legközelebbi közvetlen tárgyalások indulnak meg Németország és Franciaország között, sőt azt hiszik, hogy előkészítő tárgyalásokat már folytattak Berlinben. Előreláthatólag még ezen a héten megtörténik az első hivatalos lépés Németország részéről a formális tárgyalások megindítása érdekében. Ezek a tárgyalások felölelnék valamennyi Németországot és Franciaországot érdeklő kérdést. A francia kormány a tárgyalások megindítására azt a feltételt állítja, hogy Németország nevezzen ki nagykövetet Párisba, aki vezetné a tárgyalásokat a francia kormánnyal.

Németország nemzetközi kölcsön kíván.

Párisból táviratozzák: Itt feltűnt a német kancellár tegnapi beszéde, amelyben Marx hangsúlyozta,

hogy megvédték az én feleségemet, akikt, hogy én nem tudtam megvédeni, amikor a „keresztény” kurzus matadorjai megrágmalmazták: nekem nagy fájdalom marad.

ja, hogy Németország a Népszövetségtől szeretne kölcsönt fölvenni. A kéressel szemben Párisban nem helyezkedtek a feltétlen elutasítás álláspontjára. Ha Németország megbarátkoznék azokkal a feltételekkel, amelyekkel Ausztria a kölcsönt megkapta, Franciaországnak nincsen ez ellen kifogása. Párisi diplomáciai körök nem tartják valószínűnek, hogy Franciaország megbarátkoznék a jóvátételi bizottság és a nagyköveti konferencia hatáskörének a Népszövetség javára fordításával. — A Temps vezércikkét ír Marx német kancellár ötletéről. A francia lap hangsúlyozta, hogy Németország forduljon pénzügyi segítségért a Népszövetséghez. A Temps kiemeli, hogy Ausztria esetében politikai egyezmény előzte meg a pénzügyi és Seypel osztrák kancellár megértette annak szükségességét, hogy előbb a bizalmat kell helyreállítani a szomszédos országokkal.

Amerika és a német jóvátétel.

Londonból táviratozzák: Ma hivatalos megerősítést nyert az a körülmény, hogy a washingtoni kormány kedvezően döntött az amerikai szakértőknek a jóvátételi albizottságokban való részvételéről. Az albizottságok egybevitása előreláthatólag még karácsony előtt megtörténik. Az egyik albizottság meg fogja vizsgálni a német költségvetés egyensúlyának helyreállítási módokat és a német márká stabilizációjára alkalmas eszközöket, a másik albizottság pedig azt a vagyontemennyiséget, amelyet Németországból külföldre vittek. Az angol szakértőket Bradbury, a jóvátételi bizottság angol tagja nevezi ki. Az egyik távirati hírvivőnek jelentése szerint mindkét bizottságra a szakértői állásra Amerika Charles Dawes, az amerikai kincstári hivatal magasrangú volt tisztviselőjét nevezik ki.

A fejszámoló finác.

(Tízezer leire hűtetett kávé. — Jövölemmegállapítás elméletből.)

(Saját tudósítónktól.) A Temesvári Lloyd Kávéház tulajdonosának Kemény Bélának december hó 12-én a pénzügyigazgatóság egy irást kézbesített, amely szerint a pénzügyminisztérium vezérigazgatója 10.763 lej és 60 baní pénzbüntetésre ítél. A büntetés alapját egy jelentés képezi, melyet hiteles Jóni temesvári pénzügyi subinspektor terjesztett a miniszter elé. E jelentés szerint a kávéházban 74 asztal van. Minden asztalnál legalább két ember ül, ez 148 vendéget jelent. Délőtt 7 órától 11 óráig ennél fogva legalább 592 vendég fordul meg a Lloydban, amelyek mindegyike „aproximativ” 50 lejt költ. Így tehát a kávéház délütti bevétele legalább 29.600 lej, amelyből 10 százalék forgalmi adója 2960 lejt tesz ki. Mint-

hogy ezzel szemben a fizetőblokkról 28 blokk hiányzott, nyilvánvaló hogy visszaélés történt.

A minisztérium a jelentés alapján szabta ki a bírságot, anélkül, hogy tárgyalás, vagy a kávé hallgatása és védekezése előzte volna meg.

Világos, hogy a jelentés számadatai teljesen önkényesek. Egész Temesvár összes kávéháza és vendéglői együttesen nem csinálnak délütti ekkora forgalmat, és teljesen érthetetlen az az önkényes megállapítás, hogy a vendégek mindegyike legalább 50 lejt költ reggelire. A subinspektor 1 urnak tudnia kellene, hogy egy reggeli kávé ára 5 lej és nem ötven, illetve azt, hogy a legtöbb vendég csak egy kávéét fogyaszt, nem pedig tízet.

A megbüntetett kávéos jogorvoslattal fog élni és az ügyet az illetékes testület elé viszi, mert lehetetlenség, hogy valamely hatóság pénzbírságokat rójon ki egy alantas közeg jelentése alapján, amely lehet esetleg téves, vagy rosszindulatú, anélkül, hogy a megvédett állampolgárnak módot nyujtana arra, hogy védekezze.

Rendőrök és katonák az egyetemeken.

(Szigorú intézkedések a rend helyreállítására. — Ujabb incidens, újabb letartóztatások.)

Bucurestiből táviratozzák: Az egyetemi tanács tegnap este ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az orvosi egyetem dékánjának felhatalmazást adnak, hogy szükség esetén karhatalmat is igénybe vegyen a rend helyreállításának érdekében. Az egyetemi tanács felhívást intézett a kormányhoz, amelyben hatékony intézkedések élebelepítését kéri, hogy a diákság antiszemita tendenciájú mozgalmá ne harapozzék ok. Főképpen pedig azt kéri, hogy a diákság uccai felvonulásait ne engedélyezze. Elhatározták azt is, hogy kizárják mindazokat az egyetemi hallgatókat, akik nem hajlandók az egyetemi tanács által kiadott rendeleteket betartani, amelyeket a rend és nyugalom érdekében léptettek életbe. Az orvoskar dékánt utasították, hogy gondoskodjék az orvostani boncoláshoz szükséges minden felekezethez tartozó hullákról. Tegnap reggel az egyetemeken a legnagyobb csendben kezdődtek meg az előadások. A csend azonban nem sokáig tartott, mert az előadásokat több incidens zavarta meg.

Erre rendbűrség nyomán be a tantermekbe, ahol a rendet helyreállították és a zavargók közül többeket letartóztattak.

Jassyban tegnap reggel szintén megkezdődtek az előadások, de az egyetem termében katonaság volt jelen. A tanárok tiltakoztak a katonai asszisztencia ellen és kijelentették, addig nem hajlandók az előadásokat folytatni, amíg a katonaság a termeket el nem hagyja. Erre intézkedtek, hogy a katonaság a termekből távozzon el és a folyósókon foglaljon helyet.

Minden kereskedőnek érdeke, hogy a Közlöny gazdag karácsonyi számban hírdetése benne legyen.

Nyolc angol képviselő nyilatkozata.

(Szinésznő, grófnő, kiszolgálóleány és szobaleány mandátuma. — Mit akarnak kiharcolni?)

Londontól táviratozzák: Az angol közvélemény úgy ahogy beletenyugodott abba, hogy a Baldwin-kormány kisebbségben maradt, s már csak a választások furcsaságai érdeklik az embereket. E furcsaságok közül a legfurcsábbnak a megválasztott nyolc nőképviselet tartják.

— Nem szabad ezen csodálkoznia. — magyarázta a közönség a felfogását Lady Astor asszony képviselő — hiszen még néhány esztendővel ezelőtt rendőrök cipelték ki a parlament épületéből azt a nőt, aki az asszonyok számára szavazati jogot követelt. *Hogyne lenne tehát furcsa, ha most nyolc asszonyképviselet fog ülni a képviselőházban?* . . . Mindennek megjön az ideje! Eljön annak az ideje is, hogy a lapok nem fognak külön megemlékezni arról, hány asszony képviselőt választottak meg, éppen úgy, mint ahogy most nem emlíkeznek meg külön rovásban arról, hogy hány szökehatut, vagy hány vörshajut választottak meg.

Egvelőre a valóság az, hogy a nyolc asszonyképviselet a kíváncsiság perzseli körül. Milyenek, mit akarnak, miképpen gondolkodnak? . . . A nyolc közül három nem először tagja a törvényhozásnak.

Lady Astort most *harmadszor* választották meg konzervatív programmal a Plymouth kerületben. Ő tette be legelőször a lábát, mint nőképviselet az ősi angol parlamentbe. Utána következett Mrs Wintringham. Wintringhamé asszony úgy jutott a mandátumhoz, hogy a férje meghalt s a kerület annyira tisztelte az elhunyt szabadelvű képviselő emlékét, hogy a mandátumot az özvegynek juttatta. A harmadik női képviselő, akit ismét megválasztottak, Mrs Philipson. Nekik is a férje volt a szálláscsinálója. De az ő férje nem halt meg, hanem formahiba miatt megsemmisítették a mandátumát.

— Mig ezt a formahibát helyrehozom, — mondotta Philipson ur a néhány hónappal ezelőtt megtartott pótválasztáson — addig válasszák meg a feleségemet, majd azután ismét én veszem át a mandátumot.

Igy is történt. Az asszonyt, aki különben leánykorában híres operettprimadonna volt, megválasztották képviselőnek. Erről annak idején részletesen beszámolt a „Közöny”. Ugy látszik, annyira megtetszett neki a képviselőség, hogy most ismét fellépett a férje kerületében, noha a férje már kiközösítette a formahibát s így megválaszthatta volna. A kerület nem mondott nemet s így Mrs. Philipson megint tagja a parlamentnek.

Az öt új képviselő közül Atholl hercegnő a legérdekesebb. Konzervatív programmal választották meg. Amikor az újságírók azt kérdezték, hogy hány esztendő, így válaszolt:

— 1899-ben mentem férjhez... Gyermekeim nincsenek. A férjem Anglia leggazdagabb földbirtokosa, de a birtoka annyira meg van terhelve, hogy alig tudunk belőle megélni.

A hercegnő sokat foglalkozott tudományos és művészeti kérdésekkel.

— Nemcsak kenyérre van az

embernek szüksége, — folytatta — hanem művészetekre is. Ezt az álláspontomat ki fogom az ország színe előtt is domborítani.

Lady Terrington-t szabadelvű programmal választották meg.

— 35 esztendő vagyok, — szölte a kérdezősködőknek — de biztosíthatom önöket róla, hogy a bennem élő lelkesedés egy tizennyolcéves leány lelkesedése. Érték a földműveléshez és a tehenészethez. Nagyszerűen lovagolok és mint sofőr is megállom a helyemet.

A másik három új képviselő szocialista programmal lépett fel és ezzel a programmal választották meg őket.

— Én kiszolgálóleány voltam egy kereskedésben — beszélte Miss Margaret Bondfield — és így módomban volt a szegénységet közelről látni. Tudom mi az, keserves munkával megkeresni a mindennapi kenyeret. Engem frázisokkal nem lehet elámitani, még olyanokkal sem, amelyeket a tradíció szentelt meg. Főlegesen mondanom, hogy mint képviselő, ugyanezeket a nézeteket fogom vallani, mint a melyeket munkásné koromban vallottam. *Azzal tisztában vagyok, hogy huszonegy óra alatt nem lehet a földre varázsolni a paradicsomot.* De azzal is tisztában vagyok, hogy nem mindennek kell úgy lenni, ahogy most van, s ha akarjuk, akkor másképpen is lehet.

Miss Susan Lawrence 1910. óta tartozik a szocialista párthoz.

— Akkor hagytam el a társadalmi körömet, — vallotta meg — amikor megismerkedtem a szurtos, homályos műhelyek életével.

Miss Dorothea Jewson az a jó családból származó kisasszony, aki elszegődött egy szállodába, hogy a szobalányok életét tanulmányozza.

— Azt kérdeik tőlem, — mondotta — hogy most mint képviselő levonom-e majd a szobaleányi életet tanulmányait. *Hát igenis, le fogom vonni!* Minden felszólalásomban kifejezésre fog jutni az a keserűség és fáradtság, amellyel a munkásleány és a munkásasszony kénytelen kenyerét megkeresni. Hozzáteszem, hogy nem fogunk megelégedni beszéddel. Mi a kor mánytól tetteket várunk.

Ime, így gondolkodik és beszél a nyolc nőképviselet.

A feleséggyilkos amerikai.

(Bonyolult házassági tragédia a temesvári törvényszék előtt.)

(Saját tudósítónktól.) Érdekes gyilkossági ügy főtárgyalását kezdte meg ma délelőtt a temesvári törvényszék. Mayer József iparos 1920-ban másfélmillió lejnek megfelelő dollár készpénzzel tért vissza Amerikából Temesvárra. Az iparos házat vett és műhelyt rendezett be magának. Nem sokára megismerkedett Pál Anna cipővári munkásleánnyal, akit megszeretett és elvette feleségül. A fiatal asszonyt a hirtelen meggazdagodás elszedítette, költsékezni kezdett, a férjével nem sokat törődött és mellette más férfiakkal is folytatott szerelmi viszonyt. Két év alatt a pazar költsékezés minden vagyonát felemészítette az iparosnak, mire az asszony otthagya őt és

visszaköltözött az anyjához. Mayer akkor eladta a házat és műhelyét s teljesen zűllésnek indult. Egy izben elment volt felesége anyjának lakására, hogy a ruhiát elvigye. Mayer ottlátva volt feleségét is, akivel szóváltásba elegyedett. Majd előrántotta revolverét és többször az asszonyra lőtt. Egyik sérülés sem volt halálos és a kórházba szállított asszony nem pusztult volna el, ha vérmérgezést nem kap. Ez megelőzte. A mai tárgyaláson hosszas tanácskozás után úgy határozott a bíróság, hogy december 22-ére hialasztja az ítélet hozatalát az ügy bonyolult volta miatt való tekintettel.

Hogy áll a lej?

1923. dec. 14-én 100 lejért adtak nálunk:

- 2.85 svájci frankot.
- 9.10 francia frankot.
- 9.500 külföldi magyar koronát,
- 16.000 tényleges magyar koronát,
- 16.500 belföldi magyar koronát,
- 36.000 osztrák koronát.

Zürichben 2.95 frankot

Párisban 9.60 frankot

Budapestben 11.400—12.500 K-t

Irodalom, művészet

A temesvári színház műsora. Szombaton d. u. 3 és este 8 órakor: Tündérek cselédje. Vasárnap délután 3 órakor: Offenbach, vasárnap délután 6 órakor: Hatlyu, vasárnap este 9 órakor: Cigánygrófnő. Hétfőn: Virág familia.

Az aradi színház műsora. Szombaton d. u.: Három a kislány. Bing János vendégfelépítéssel. Ifjúsági előadás. Este: Toto, operett-bemutató. (C.) Vasárnap délután: Három a tánc Este: Toto. (Bérletszűnet.)

Papa kedvence. Engel és Horst régi kedves vigjátékát újította fel tegnap az aradi színház próza-együttese, precíz előadásban. A közönség örömmel vette a reprizt és sokat mulatott a nagyszerűen megírt, sikamlós darab szellemességén és helyzetkomikumain. Horváth Mici ezúttal mint vigjátéki szubrett aratott szép sikert és bebizonyította, hogy a próza ugyancsak erős oldala, mint az operett. Egy telivér párisi kokottot játszott és a közönség elismeréssel adózott neki. Darvas egy kalandok után futkosó öreg férjet játszott kölérheletlen művészettel. Legszébb sikerei közé sorolhatja a tegnap estét. Állandó derűtségben tartotta a közönséget. Gömörly Emma úgy kitűnően sikerült maszkjával, mint humorával briliáns anyós karrikatura volt. Jávor egy pezsgőügynök hálás alakját a töle megszokott közvetlen humorral és művészetével vitte színre. A többi szereplők is: Mészáros Maya, Selmeczy, Gyarmathy, Ács, Sereghy, Ladiszlay, Makróczy, Simon, Sipos Nelly és Lőrinczy Gizi is nagyszerűen illeszkedtek bele a mulatságos vigjáték tónusába és elismerést érdemeltek. Az ügyes rendezés Darvas szakavatottságára vall. (k. s.)

A három Kotányi Nővér három zongorás hangversenye vasárnap, december 16-án este fél 9 órakor a Kulturpalotában. Jegyek elővételben Scherhánál. Vasárnap a Kulturpalota jegypénztáránál délelőtt 11—1 óra között és este 7 órától kezdve.

Steinitzer Dezső foto-műtermében készülnek művészi fényképek, nagyítások és aquarellek. Állandó fényképiállítás a kapualatti kiraka-

tokban. Legolcsóbb karácsonyi ajándék! Múterem Bul. Reg. Maria Nr. 20. Nyitva reggel fél 9-től este 7 óráig.

Aradi színházi hírek. Balogh Böske és Szeghő Lili játszik a két főszerepet a Totó operettújonság szombati bemutatóján. A két közkedvelt táncos szubrett valósággal végig táncolja az új operettet, amelynek sikere nem kis részben az egymást követő szebbnél-szebb táncszámokra van alapítva. A hatás alapos kihasználását célozta a színház igazgatósága, amikor a Totó előadásaihoz szerződtette Teddvt, a híres táncművészt, aki szenzációs új modern táncokat mutat be Balogh Böskevel és Szeghő Livel. Különböző operettben előforduló összes táncokat Teddy tanította be. Szimpatikus, hálás szerepben látja viszont a publikum Tompa Bélát, az újonság rendezőjét és sokat fognak nevetni Tibor Lórinak, Győzőnek, Selmeczynek, Gyarmathynénak. Látványosság számba megy a második felvonásba beállított élóreklámsorozat és a sok meglepetésnek tartogatott rendezői trükk, amelyek mind azt célozzák, hogy a Totó hosszú időn át népszerű műsordarabja maradjon a színházban. Az újonságot sorozatosan mutatják be. — Délutáni színházi előadások. Szombaton délután ifjúsági előadásban játszik a Három a kislány-t, amelyben mint vendég fellép Bing János. Vasárnap délután a Három a tánc kerül színre Balogh Böskevel, Huszárral, Győzővel, Mészárossal a vezető szerepekben. — Máthé Rózsi az aradi színház vendége. A következő héten két érdekes vendége lesz az aradi színházban, Róna színigazgatónak sikerült vendégszereplésre megnyerni Máté Rózsit, az aradi származású kiváló énekesnőt, aki legjobb szerepeiben, a Carmen és Mignon operákban lép fel.

Eltűntek a milliárdok.

(Bevezették Németországban az aranyárka számítást.)

Berlinből táviratozzák: A piaci árak, ahogy ki vannak írva az árúbödék tábláin, úgy festenek, mint békében: eltűntek a billiók és milliárdok, mindenütt márka és pfennig, de aranyértékben. Áru is hoven van a vásárcsarnokban, a közönség nagy tömege torlódik össze, azonban kevesen vásárolnak és a lehető legkevesebbet, mert az aranyárka ritka jószág. A mai árak a következők: kenyér 69 pfennig, egy liter tej 32 pfennig, 50 kg. disznósír 96 aranyárka, margarin 68 aranyárka, füstölt szalonna 93.18 és rozsliszt 18.05 aranyárka. A gáz köbmétere 21 pfennig, a vilamosáram 42 pfennig, egy mázsá briket 1.73 aranyárka.

A bélyeg és postai szállítási költségeket is aranyárkában számítják. Ma több aradi kereskedőnek levele érkezett Berlinből, a melven 75 pfenniges új bélyeg volt. Az aranyárka számítást a berlini tőzsde is átvette és kizárólag így jegyzi a külföldi árfolyamokat. A mai tőzsdén egy dollár 4 márka 95 pfennig volt, egy francia frank pedig 98 pfennig. A milliárdos számjegyek lassanként eltűnnek a kereskedelmi számításokból és elfoglalja helyét a békebeli márka és pfennig.

A pénzvilág, a gyáripar, a kereskedelem találkoznak a Közöny karácsonyi számának hasábjain

HIREK.

Visszavonták a vámsorompóktól az adóellenőrző pénzügyőröket
(A Közlöny cikkének eredménye.)

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny jelentette az aradi pénzügyigazgatóság az intézkedését, mely szerint az aradi vámsorompókat pénzügyőrök állották el és az aradi piacra bejövő vidéki termelőkötől adóigazolvány felmutatását követelték. Aki nem tudta igazolni, hogy erre az évre összes adóit kifizette, azt nem engedték be a vámnál. Az intézkedés érthető konsternációt keltett a termelők között és a tegnapi és mai piacra már nagyon mérsékelt számban jöttek be, úgy, hogy a máskor népes pénteki piacon alig lehetett élelmiszerhez jutni. A város vezetősége az Arad közellátását veszélyeztető pénzügyigazgatósági intézkedés visszavonása érdekében, amelyről a Közlöny utján értesült, ma érintkezésbe lépett Georgescu János prefektus, belügyi vezérfelügyelővel, ki megette a szükséges lépéseket az aradi pénzügyigazgatóságnál a rendelet visszavonására. A pénzügyigazgatóság a prefektus intervenciója folytán vissza is vonta a rendeletet és holnap már nem kérnek a vámsorompóknál pénzügyőrök adóigazolványt. Így tehát a piaci élelmiszer ellátás szombattól kezdve ismét zavartalan lehet.

— **Minisztertanács Bucurestiben.** Bucurestiből jelentik: Ma este Al. Constantinescu földművelésügyi miniszter elnökletével miniszteri értekezletet tartottak. Az értekezleten az állampolgársági ügyek végleges elintézését tárgyalják. Jelen voltak: Marzescu, Constantinescu, Duca, Circulescu, Inculet és Nistor miniszterek.

— **Ujságírók országos kongresszusa.** Nagyban folynak az előkészületek a vasárnap kezdődő háromnapos kolozsvári országos ujságíró kongresszus megtartására. A kongresszuson, amelyen az ország összes ujságíró testületeinek federációjáról lesz szó, a kormány is képviselteti magát. Az ujságíró gazdasági kérdéseken kívül a kisebbségi ujságíróproblémák, közöttük a határszéli városokban gyakorolt cenzura is, napirendre kerülnek.

— **Visszahívták a bucurestii japán követet.** Bucurestiből jelentik: Gensiro Nishi japán követet visszahívták. A követ kedden bucsukihallgatáson jelent meg a királynál. Nishi pénteken utazik Japánba.

— **Francia vélemény a román orosz tárgyalásokról.** Bucurestiből táviratozzák: Az Universul írja, hogy a francia kormány élénken figyelemmel kíséri a Románia és Oroszország között folyó gazdasági tárgyalásokat. A lap szerint Franciaország igen örülne, ha az orosz kormány elismerné a Romániához csatlakozott Bessarabiának Romániához tartozandóságát. Amennyiben a közeljövőben politikai tárgyalások indulnának meg, amire kilátás van és fontos kérdésekre kerülne a sor, a francia kormány a román kormánynak tudomására fogja hozni az ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját, hogy az esetleg bekövetkező ellentéteknek elejét vegye.

Szenzáció lesz a Közlöny karácsonyi közgazdasági melléklete.

Akadályok a magyar kölcsön előtt

(Benes 20 százalékot kíván a jóvátételre. — Remélhető az ellentétek elosztatása.)

Párisból táviratozzák: A Népszövetség pénzügyi bizottságának mai ülésén Magyarország képviselőjében gróf Bethlen István miniszterelnök és Kállay Tibor pénzügyminiszter is résztvettek. A tanácskozás után Poincaré és felesége a népszövetségi tanács tagjainak és funkcionáriusainak tiszteletére villásregelit adtak, amelyen a magyar koronánv képviselői közül Bethlen miniszterelnök Kállay pénzügyminiszter és Valkó Lajos kereskedelmi miniszter vettek részt. A villásregeli befejezése után Poincaré hosszasan és barátságos hangon elbeszélgetett Bethlen miniszterelnökkel. Bethlen ezután meglátogatta Brantingot, a népszövetségi tanács elnökét és Robert Cecilt, a népszövetségi tanács másik angol tagját, akikkel hosszabb ideig tartó eszmecsere folytató az aktuális kérdésekről.

— **Az indiánok függetlensége.** Párisból táviratozzák: Tizenhárom északamerikai indiánfőnök ideérkezett, hogy a népszövetségi tanácsnál törzsük függetlenségének elismerését kérik.

— **Nagy tűz a bucuresti pályaudvaron.** Bucurestiből jelentik: Tegnap este 7 órakor az északi pályaudvaron tűz ütött ki. A tűz a raktárhelyiségekben lángolt fel, onnan átharapódzott a többi épületre. A lángok átcsaptak azokra a vagonokra, amelyek a raktárhelyiségek mellett álltak. Rövid idő alatt óriási terjedelmet vett fel a tűz. A kár több mint ötmillió lej, ami annál érzékenyebb, mert a vagonok nem voltak biztosítva.

— **Béreljen Kerpel könyvtárában.**

— **Megszűnt a bécsi postások sztrájkja.** Bécsből jelentik: A posta- és táviró alkalmazottak sztrájkja, a közalkalmazottaknak a fizetési reformjáról szóló kormányjavaslatnak a parlamentben történt elfogadásával véget ért. A sztrákolók az előterjesztett kormányjavaslat határozataiba beleegyeztek. A kormány a sztrákolók követeléseinek legnagyobb részét teljesítette, a sztrákolók pedig elfogadták a parlamenti bizottság javaslatát. A telefonszolgálat ma reggel 9 órakor megkezdődött. A tisztviselők a nyolcmilliárdos követelésük teljesítéséért indított sztrákkal ugyanennyi kárt okoztak az államnak.

— **Pincér-bál január 7-én.**

— **A Vörös Kereszt Egyesület kérelme az iskolákhoz.** A jövő héten rendezendő Vörös Kereszt hét kiemelkedő pontja lesz a csütörtöki napon a mozgósínházakban (színház, Apolló, Uránia, Erzsébet) tartandó sorozatos előadások, amelyeknek változatos és szórakoztató programjáról a rendező-bizottság gondoskodott. Ezen mozgókép előadások látogatására felkérjük az iskolákat: ily módon kérjük a jövő generáció támogatását is. Az összes középiskolai igazgató urakat, a tanfelügyelő urat, az összes aradi elemi iskolai igazgató urakat ez uton felkérjük, szíveskedjenek a mozgókép-előadásokra a tanulói fűság és a szülők figyelmét felhívni. A rendező-bizottság: Dr. Botis Tivadarné, Dr. Robu Jánosné, Mihulin Miklósné, Dr. Moldovan Velutia

Budapestről táviratozzák: Párisból táviratozza Márkus Miksa, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottsága ma tárgyalta a magyar kölcsön ügyét és holnap ismét a speciális albizottság elé kerül az ügy. Optimista vélemények szerint keddre már a Népszövetség tanácsa is foglalkozhat vele, míg a pesszimisták szerint esetleg a Népszövetség jövő évi ülészakára marad a végleges elintézés. Benes husz százalékot kíván a kölcsönből jóvátételre, ami a jelenlegi viszonyok között elfogadhatatlan. Anglia teljes erejével támogatja a kölcsönt és így remélhető az ellentétek elosztatása, de nincsen kizárva az sem, hogy a jövő év elején Genfben újabb tárgyalás fogja kapni Magyarországot, de Bethlennek még sok differenciát kell elosztatnia, amíg biztosan sikerül a kölcsön ügyét nyelbe-ütni.

— **Teaestély az aradi tisztikar tiszteletére.** Georgescu János belügyi vezérfelügyelő, Aradvármegye prefektusa a most Aradra helyezett ezred tisztikarának tiszteletére kedden, 18-án este kilenc órai kezdettel a megyeháza összes termében teaestélyt rendez.

— **A nagy karácsonyi vásár** már megkezdődött Strasser divatáruházában.

— **Önkéntesek üdvözléte Ploestiből.** A Közlöny a mai postával levelet kapott a ploestii tiszti iskola aradi hallgatóitól, amelyben üdvözlőket küldik a Közlöny hasábjain ismerőseiknek a következők: Farkas Béla, Sepsí Sándor, Papp István, Stern Lajos, Steiner Béla, Strung Fülöp, Székely Karsci, Scheer-Kohn Dusu, Krausz Simi, Weisz Sándor, Löwinger István, Sztaroveczky Ernő, Kárpáti Béla, Erdődi András, Somló Ferenc, Horváthi Feri, Péterfi Miklós, Fürbacher János, Kocsik Gyula, Kuliner Gyula és Éliás Andor.

— **A rablógyilkos felfolyamodása.** Sándor Imre feketegyarmati gazdát, mint megirtuk, azzal vádolják, hogy Magyarországon rablógyilkosságot követett el. A gyilkost az aradi vizsgálóbíró vizsgálati fogságba helyezte, amely ellen Sándor Imre felfolyamodást jelentett be. A vádtanács ma foglalkozott az ügygel és a felfolyamodást elutasította.

— **Jelmezesestély.** Az Aradi Hajósegyület január 19-én tartja jelmezesestélyét.

— **Újabb rekord.** A Diana sősborszesz elérte a jószág és népszerűség rekordját.

— **Ötödik karácsonyi ajándék Kerpelnél.** Szerencsétlenül járt munkás. A temesvári Herkules gépgyárban ma Bór József 24 éves munkásnak a jobb lába munka közben az egyik gép fogaskerekei közé került és súlyos sérüléseket szenvedett. A szerencsétlen embert a mentők a kórházba szállították.

— **Szönyegporolást porszivőgéppel végez** Lovas Arad, Str. Oituz III. L'EGY JOBB bevásárlási forrás óra, ékszer és vésnök cikkekben CSAKY cég Arad, a városházával szembeni épületben. Saját órák és vésnök műterem! (Aranyat ezüstöt a legmagasabb áron vesz.)

— **Hajléktalan aggastyánok** Temesváron. Az éjszaka a temesvári rendőrség a szigurancával karöltve razziaát rendezett, amelynek folyamán a jözsefvárosi Hunyadi-híd boltzata alatt több foglalkozás nélküli aggastyánt találtak. A munkaképtelen öregek elmondották, hogy sem foglalkozásuk, sem lakásuk nincsen. Kávéházi kéregetésekből tartják fenn magukat és az éjszakát a hid alatt töltötték, mert a menhelyen nem vették fel őket hely hiányában.

— **A pancotai hitvesgyilkos.** Az aradi törvényszék vizsgálóbírója ma fejezte be a vizsgálatot Russu Tódor pancotai hitvesgyilkos ügyében. A vizsgálat folyamán megállapítást nyert, hogy Russu becsületes munkásember volt és rendkívül szerette hitvestársát. Felesége azonban utonutólen megcsalta és több ottani legénygel viszonya volt. Mikor Russu Tódor lakásán tetten érte feleségét, hirtelen önkivületlen állapotban követte el a gyilkosságot. Az iratokat a vizsgálóbíró ma átküldte a királyi ügyészségnek, amely vádat emel a gyilkos ellen. — Ugyancsak ma készült el a vádirat Hirson György galsai gazdálkodó bűnygyében, aki ittás állapotban minden indító ok nélkül késéssel halálosan szivenszurta Kerner Antal ottani gazdálkodót. A bűnygyben rövid időn belül megtartják a főtárgyalást.

— **A Vörös Kereszt Egyesület perelyosztatása.** Felkérem mindazon urhölgyeket, akik a Vörös Kereszt Egyesület számára vasárnap és hétfőn gyűjtést szivesek vállalni, hogy a gyűjtőperselyek átvétele végett f. hó 15-én (szombat) délelőtt fél 1 órakor a „Josif Vulcan“ állami középiskola (emelet) fizikai tantermében pontosan megjelenni sziveskedjenek. Babescu Lucia, titkár. Ugyancsak és hétfőn van az új tagok felvétele is.

— **Haladás előadás** komoly ünnepi műsorral szombaton délután 6 órakor a Kulturpalota nagytermében.

— **AAC. tea-délután** vasárnap, 16-án fél ötkor a Központi nagytermében. Bejárat a Str. Alexandri (Salacz-u.) felől. Rövid műsor után tánc. Háziasszonyok: Laczay Endréné, Dömötör Lászlóné, Kemény Györgyné, dr. Korányi Barnáné, Kornis Árpádné, Nagy Imréné, dr. Palágyi Jenőné, Samarjay-Leölkes Béláné, Schwelengraber Kálmánné. A clubtagokat és érdeklődőket ez uton is meghívja a rendezőség. A belépő-díjon kívül semmi egyéb kötelező költség nem lesz.

— **Gyilkosságra hipnotizálta a bátyját.** Budapestről táviratozzák: Ez év március havában Velkány Farkas Vilmos császár-úfi trafikjában két fiatalember a hatvanéves trafikost leütötte és pénzt, aranyóráját és aranyláncát elrabolták. A cseléd leány kiabálására Wittenberger László huszonöt éves műszaki fertvezőt elfogták, később a másik fetta is kézrekerült Wittenberger Ernő husz éves fiatalember személyében, aki öccse az előbb elfogott gyilkosnak. A mai tárgyaláson Wittenberger László elmondotta, hogy öccse állandóan hipnotizálta és hipnotikus álomban volt akkor is, amikor gyilkolt. A kihallgatott fiatalabb bűnös azt adta elő, hogy nem volt pénze a születésnapjára és ezért vetemedett bűnre.

Ifjúsági iratok és ajándékművek karácsonyra
Kelethirlapirodában

KÖZGAZDASÁG.

Becserélik az elrongyolódott papírpénzt.

— Nasta Viktor, a Banca Nationala aradi fiókjának igazgatója nyilatkozik a Közlönynek. —

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny szerdai számában vezetőhelyen foglalkozott az aprópénz körüli mizériákkal. A piszkos és tépett egy, kettő és öt lejesek a forgalomban nagy zavarokat okoznak és sok ilyen váltópénz már a hasznavehetetlenségig elrongyolódott, eltekintve attól, hogy a sok kézen keresztül ment piszkos pénz különféle betegségek terjesztője is. A tépett bankjegyek becserélése folyamatban van és már eddig is rengeteg ilyen pénzt vontak ki a forgalomból. A becserélést a Banca Nationala aradi fiókjára végzi és Nasta Viktor, az aradi fiók igazgatója ma magához kérte a Közlöny munkatársát, hogy informálja őt a becserélés körüli eljárásról és tájékoztatót adjon arról, milyen hatalmas munkát végzett a bank.

— Kérem, mindenképp írja meg, — mondotta Nasta Viktor — hogy a Banca Nationala minden behozott rossz, tépett, vagy hasznavehetetlen bankjegyet beváltott és bevált ma is. Ezt nap-nap után tapasztalják a bankok, vállalatok és a magánosok. És itt el kell osztanom egy tévhitet. Az egy, kettő és öt lejes bankjegyeket nem a Banca Nationala bocsátotta ki, hanem az állam, hogy segítsen az aprópénzhiánynon. Természetesen a jegybank nem is cserélheti be általa kiadott husz lejes és nagyobb címletekre a nem általa forgalomba hozott pénzt. Ha ezt megtenné, úgy kénytelen lenne készpénzkészletéhez nyúlni, vagy pedig növelni kellene a bankjegyalományt, ami államérdekből nem ajánlatos. Ezeknek a pénzeknek a bevonásáról vagy becsereléséről az államnak kötelessége gondoskodni. De a mostani mizéria is csak átmeneti, mert az állam négyszáz millió lei értékű nikkel-alumínium ötvözetű egy, kettő és öt lejes rendelt Franciaországban. A most forgalomban lévő váltópénzt kicserélik ezzel a szilárd anyagból készült aprópénzzel. Február elsején 200 millió már meg is érkezik Bucurestibe és azonnal megkezdődik a kicserélés. Ezt a munkát azt hiszem, mi fogjuk elvégezni és nem tart sokáig, amíg elvégezzük.

Tépett milliók a Wertheim szekerényekben.

— Még valamit. Mi minden behozott rossz egy, kettő és öt lejes helyett csak ugyanilyen címletű használatképes vagy új váltópénzt adhatunk. Nagyobb címleteket nem. Ez szabályellenes lenne. Dacára ennek, a közelmúltban több százezer lei értékben adunk rossz váltópénz helyett új nagy pénzt. De hivatalosan nem tehetjük ezt. Ellenben a behozott rossz állapotban lévő husz, száz, ötszáz vagy ezer lejeseket, felül az általunk kibocsátott pénzt minden további nélkül kicseréljük, tetszés szerinti címletekben új pénzre. Ha a szám hiányzik, a pénzért teljes értéket adunk: ha két szám, akkor a felét. Bárki bármikor jöhet, minden rossz pénz helyett jót adunk.

Nasta igazgató most munkatársunkat bevezette a bank nagy pénccsoszobájába, ahol a hatalmas Wertheim szekrényekben szépen, kötelegbe szortírozva hevertek

a forgalomból bevont rossz pénzek. A 20, 100, 500 és 1000 lejes bankjegyekre rányomták az „Anulát” bélyegzőt, a kisebb címleteket átlukasztják. Ezt a rossz pénzt leküldik Bucurestibe, ahol megsemmisítik.

Ez évben 29 millió rossz pénzt cserélték be.

— Nézze kérem át ezt a táblázatot, pontosan fel van tüntetve minden tétel 1923. január elseje óta a Banca Nationala aradi fiókjára a következő mennyiségben vont be rossz pénzt:

619.100 darab	1 lejest,
423.100 darab	2 lejest,
307.400 darab	5 lejest,
358.900 darab	20 lejest,
131.200 darab	100 lejest,
4.800 darab	500 lejest,
4.800 darab	1000 lejest.

— Ez összesen 30.500.300 lei. És a beváltás folyik ma is. Naponta átlagban 150 ezer lei összegben cserélünk be rossz pénzeket, a legutóbbi két hét alatt 1.076.100 lejt fizettünk ki a nekünk befizetett hasznavehetetlen pénzekért. A kereskedők a kis címletekért nem fogadják el a kis címleteket, mindnván nagy pénzt akarnak, amit mi nem tehetünk, mert szabályellenes lenne.

— A panaszok nem helytállóak és Arad közgazdasági kérsademának, azt hiszem nem lehet panasz a Banca Nationalára. Rövidesen eltűnik a forgalomból az egy, kettő és öt lejes és az összegszagotott és gyűrött nagyobb pénzek helyébe is vadonatúj ropogós bankjegyek jönnek.

— Közvetlenül tárgyalják az Acsev ügyét az érdektelt kormányok. Bucurestől táviratozzák: A Magyar Távirati Iroda hivatalosan jelenti, hogy mivel a magyar kormány az utóbbi években ismételen eredménytelenül kísérelte meg az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak ügyét a román kormánnyal közvetlen tárgyaláson intéznie el, az ügynek a Népszövetséghez való felterjesztésére határozta magát. A román kormány a legutóbb arra az álláspontra helyezkedett az Acsev ügyében, hogy kész közvetlenül tárgyalni. Ezután lépéseket tettek a Népszövetség főtákkarságánál, hogy a vasút ügyének tárgyalását a következő ülésszakra napolják el. Amennyiben időközben a román kormánnyal sikerülne a megállapodás, akkor a magyar kormány kérni fogja a Népszövetséget, hogy az ügyet vegye le teljesen a tárgyalások napirendjéről.

— Aradi hetipiac. Szép őszi időben tartották meg a mai hetipiacot, amit nagy kereslet jellemzett kevés árukészlettel. A piaci árúsek nagyrésze hiányzott — az adófizetés igazoltatása miatt csekély számban engedtek be Aradra a környékről. Az árak kevés kivétellel ugyanazok maradtak. Mai árak: burgonya 3-4 lei, száraz bab 10-11 lei, hagyma 2-3 lei, vaj 100 lei kilogrammonként, tej 5 lei, tejjel 25 lei literenként. Gyümölcsárak: alma 6-14 lei, körte 4-8 lei, szőlő 18-20 lei, dió 18-20 lei kilogrammonként. A gabonapiac árai: árpa 420 lei, kukorica 380-390-400 lei, zab 370-380 lei métermázsánként. Buzát nem

hoztak a mai piacra. Az állatvásár árai: marha 9-14 lei, borjú 20-22 lei, sertés 28-35 lei kilogrammonként élősúlyban. A felhajtás ma rendkívül gyenge volt, ellenben a kereslet szokatlanul élénk volt.

— A budapesti TÉBE. bomlása. Bucurestől jelentik: Az Angol Magyar Bank kilétele a TÉBE-ből, amiről a Közlöny már megemlékezett, nagy eredménye lett a gazdasági világnak. Egyszeribe kitért, hogy a bankkارتell kebelében súlyos bajok vannak, a mit különösen a legutóbbi beosztott élessé. Több intézet megszűnt a szolidaritást és a megegyezés ellenére kontremittált. Az első lépést hír szerint újabbak követik és valószínűleg tartják a TÉBE. felbomlásának lehetőségét. A közönség szempontjából csak előnyös lenne, ha a bankok között ismét felújulna a régi verseny.

— Az Erdélyrészi Fatsiztisviselők Egyesületének aradi kerületi csoportja f. hó 16-án d. e. 10 órákor tartja a Kereskedelmi és Iparkamara disztermében I. évi rendes közgyűlést a következő tárgysorozattal: 1) Elnöki megnyitó. 2) Titkári beszámoló. 3) Választmány és tisztikar lemondása, új választmány és tisztikar választása. 4) Indítványok. A közgyűlésre a tagokat ezúton is meghívja a vezetőség.

Valutapiac.

Aradi valutaárak. (December 14.) Francia frank 11.20, svájci frank 35, dollár 199, dinár 2.30, szokol 5.70, lira 8.60, angol font 860, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0028. **Kifizetések:** Bucurest külföldi 95, belföldi 165, Bécs 360, Prága 5.80, Zürichi 34.50, Milano 8.75, London 875, Páris 10.70, Newyork 198, Belgrád 2.40.

Temesvári valutaárak. (Dec. 14.) Newyork 196.80, dollár 197.50, London 860, angol font 850, Páris 10.50, francia frank 10.90, Milano 8.58, lira 8.45, Prága 5.75, szokol 5.60, Zürich 34.30, svájci frank 34.50, Belgrád külföldi 2.27, belföldi 2.16, dinár 2.14, Bucurest külföldi 93, belföldi 168, magyar korona 160, Bécs 362, osztrák korona 355.

Bucuresti tőzsdézárlat. (Dec. 14.) **Kifizetések:** Páris 10.43, London 850, Newyork 197, Milano 8.64, Zürich 34, Bécs 0.0028, Prága 5.75, Bucurest 0.0105. **Valuták:** Napoleon 740, léva 1.30, török lira 1.07, angol font 870, francia frank 10.80, svájci frank 36, lira 8.80, drachma 3.80, dinár 2.20, dollár 198, lengyel marka 0.00060, osztrák korona 0.0028, szokol 5.50.

Zürichi nyitás. (December 14.) Newyork 573.50, Amsterdam 219.50, London 2508.50, Páris 30.50, Milano 24.95, Prága 16.7750, Bucurest 0.0303, Belgrád 6.50, Bécs 0.008075.

Zürichi zárlat. (December 14.) Newyork 573.75, London 25.08, Páris 30.55, Prága 16.7750, Bucurest 0.030250, Belgrád 6.50, Bucuresti 2.95, Bécs 0.008075.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (December 14.) Napoleon 68800, Belgrád 231-255, Bucu-

resti 117-125, London 93000-97400, angol font 93300-97700, Milano 930-985, lira 940-995, Páris 11.60-12.26, francia frank 11.75-12.41, Prága 625-669, Varsó 0.40-0.50, Bécs 0.30.10-32.30, Newyork 21.300-22.400.

Budapesti értéktőzsdézárlat. (December 14.) Magyar Hitel 565 ezer, Osztrák Hitel 162.000, Salgó 585.000, Rima 99.000, Ganz-Danabius 4.600.000, Szlavonia 73.000, Kereskedelmi Bank 1.153.000, Schlick 97.000, Cukor 2.900.000, Olasz-Bank 40.500, Angol Magyar Bank 88.000, Leszármított 95.000, Csáky 25.500, Nasic 2.000.000.

Közgazdasági életünknek hűtükre lesz a Közlöny karácsonyi száma.

Sport.

Hellas S. C. alakuló közgyűlése vasárnap d. e. 10 órákor lesz a városháza kis tanácstermében.

Ékszeresek,
ezüst és ónaini ezüst
ajándékok,
ezüst és berandorf
ötvöszkőzők,
szolid áruk !!
Drachler,
Timisoara, Strada Meroy 8. Saját műhely.
Hingros eladás is!

Aradi mozihetek.

Lisszaboni futár címmel szenzációsan érdekes detektívdráma kerül szombaton bemutatásra az Apollóban. Egy millió font sterling titokzatos elrablása körül folyik a dráma cselekménye. Az ismeretlen bűnösök után kemény és izgalmas hajszá indul meg. Tom Perry, a detektív király szenzációs bravurokkal kutatja a banditákat a fáradozását érdekesítő, életveszélyes kalandok után siker is koronázza: a millió megkezdül, a bűnösök börtönbe jutnak. A szenzációs érdekességű detektívdráma szombattól hétfőig látható az Apollóban.

A nagyszerű embermajom, a csodás képességű Jack még csak szombaton látható az Urániában. A Jack titka című film a közönség igen nagy tetszése és érdeklődése mellett kerül mindennap színre; a publikum szeretettel kíséri a csodamajom nagyszerű küzdelmét, aki való ságos emberként szolgálja urnjét, akit az armányos rokonok a nyomorúságba taszítanak, de Jack bravuros áldozatkészsége újra boldoggá és vagyonosá teszi. A Jack titka csak ma, szombaton látható az Urániában s a nagy sikert még fokozza az is, hogy kísérő műsorként az Édes otthon kitűnő kacagató vidám Fatty-bohózat kerül színre az Urániában.

JACK titka

ma szombaton utoljára az

Urániában.

Az „ORIENT” divatruházban, Arad, Boulevardul Regina Maria 18. (Salacz-uca sarok) **5%, 10% és 15% árengedménnyel nagy karácsonyi vásár!** 7157

Szalanczkorka a legjobb minőségben **Fantasie figurák és Arabeszkek** csokoládéból és aukorkából nagy választékban: **Gábor** aukorka-üzlet, Arad, Str. Alexandri (Salacz-u.) 1. sz. **A legolcsóbb. bevásárlási forrás!**

Csak egyszer kóstolja meg és mindig kérni fogja a **Bäumel, Steiner és Társa r.-t.** Iugojl cég kir. udvari szállítók **BESCO** likőrkülönlegességeit

Dühöng a forradalom Mexikóban.

Párisból táviratozzák: Kébeltávirat jelenti a Petit Parisiennek Newyorkból, hogy oda érkezett hírek szerint a maxikói kormánycsapatok visszafoglalták Jalapát, Strado tábornok a lázadókhoz pártolt át csapataival. Manuel Palaez tábornokot a kormány hadseregének rögtönítelő bírósága halálra ítélte és nyomban kivégeztette, mert összejárt szott a lázadókkal. A texasi Brownsvillebe azt jelentették, hogy a mexikói kormánycsapatok Amaro tábornok vezetése alatt elfoglalták Tamaulipas városát.

Szerkesztői üzenet.

Marosludas. Nyugtalanásra sem mi ok. Dolgai rendben meg vannak. Mellékleteket alkalom adtán visszaküldjük. Többit részben közöltük, részben közölni fogjuk.

A szerkesztésért Idelglenesen: **KÓCSY JENŐ** felel.

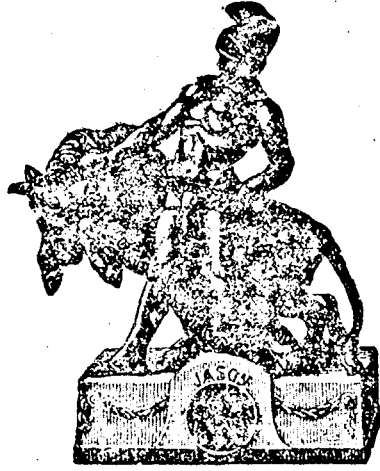
Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

Az elkelő világ
szép és dűnözölte

ROUBINETT-ORFÉVÁS

Karácsonyi ajándékok brilliáns, arany és életemert olcsó nagy választékban az árak mellett **Löwinger S. Társa** ékszerészeknél, Timișoara Cetate Str. Solderer (Erdő-uca) 5. Hunyadikastély közelében. 250

Megnyit a karácsonyi tárlat, hol óriási választékban és **legolcsóbban** beszerezhetők a legújabb karlsbadi porcellán szervizek, csiszolt üveg-készletek, villany és petrolium lus. terek, valódi bőraru, alpaccaezüst dísztárgyak és használati cikkek. Modern képkeretezés és üvegezés gyorsan eszköztetik. 14194

M. FISCHER, Arad, Neuman-palota.

Legszebb karácsonyi ajándék

alkalmi árban. 224
Sternberg, Mercy-uca. Timișoara.

TELEFON: 964.

Elsőrendű gázkocsz

SCHAAR & HÁMORY cégnél kapható. 215

Eladó

egy tiz lóerős **benzin motor**
Drezdai gyártmány. Uzemben megtekinthető Arad, Str. Georghe Ionescu 14. szám alatt. 14178

Legszebb karácsonyi ajándékok

Weinrich
művészi fényképek 244
Timișoara, Zăpolya-uca 5. I. emelet.

Házassulandók figyelmébe!

Számos 18-50 év közötti urak 50.000-1.400.000 Lejig érő vagyonnal, valamint minden igényekhez képest biztos állásu és vagyonos urak, ismeretség hiányában házasságot óhajtanak kötni. — Diskrét gyors felvilágosítással szolgál!

Fix általános kereskedelmi iroda
Timișoara, Fabrica, Strada Cogelniceanu (Indóház-uca) 16. sz. 164

Kifutó fiu

10 fizetéssel felvételk. Cim a kiadóhivatalban.

Dr. GROSZMAN ALFRÉDNÉ

Szőnyegszövő-műhelye

ARAD, Strada Moise Nicoara 17.
Készíti eredeti perzsaszőnyegek hü copiát a legjobb anyagból. Tervez mintákat. Raktáron tart minden anyagot. Csomózáleányokat alkalmaz, kezdőket tanít. 14007

Arcképet

igazolványra, nagytásokat fényképek után készít:
KUGEL, Timișoara. Jenő főherceg-uca 14.szám. 175

Butor-raktár

elad új komplett berendezéseket, ugyszintén előnyös árban egyes kredenceket, teljes berendezéseket és egy kaput. <> 190
BLIDARIU, Józsefváros, Külti-tér No. 3. :: Telefon 889.

Olcsón vásárolhat karácsonyi ajándékok

Rosenthal Náthán Ékszer és órásműhelyben
Timișoara, Uri-uca 2. szám.

Művészi fényképeket OLCSON

rendelhet: 204
Fisch műtermében, Timișoara, IV. Kossuth L.-uca 3. szám.

La Renommée des Flandres valódi pótkávé érkezett

Dumitru N. Anastasiu céghez

ARAD Bul. Reg. Ferdinand I. No 25.

Minden háziasszony ma csak VALÓDI BELGA pótkávét használ a Frank-kávé és egyéb utáztatok helyett. 14191

Rudvas Kg.-ként 9.50.

lapos, gömbölyű és négyzet. Vasgerendák minden méretben. Olom minden mennyiségben kapható: **Dausch Jacob**
Timișoara gyár. Str. Dacilor 56. Telef. 601

Karácsonyi és ujévi ajándék

u. m. arany, ezüst, kinaezüst és órák **olcsón** 216
Friedmann Testvérek
Timișoara, Bulv. Mercy-uca 3.
Veszek aranyat, ezüstöt briliánskövet legmagasabb áron.

GOBLEIN épek, szép karácsonyi ajándék olcsón kapható hozzá valóval

Breihofner Eliz 23
kézimunka és előnyomda üzletében
Timișoara, Fröbl uca 25. Osermákudvar

14 napig tart még SOMLÓ Testvérek

az **„Au Bon Dieu”**

lerakatának **igen olcsó elárusítása**
Tekintse meg a kirakatot.

Izléses művészi fényképeket olcsón

Brunner műterme, Timișoara, Bulv. Carol (Kossuth L.) 15

Eladó:

Ház: Calea Andr. Saguna 53

St. Domna Bálasa 42.

Telek: Str. Marasesti 22.

Dr. Szalai Vilmos Arad, Bul. Reg. Ferdinand 4. 7210

GILLICH

aranyműves, vállalja modern ékszerek készítését, átalakítását és szakszerű javítását. 225
Timișoara, Kossuth L.-uca 3. sz.

Hirdetmény.

Petris község évi 5 országos vásárai vámszedési jogát 1924. jan. 1-től egy évre nyilvános árverésen Petris községében 1923. dec. 29-én délután 3 órakor bérbeadja. Kikiáltási ár 10.000 Lej. A feltételek a körjegyzői irodába láthatók Petrisen. 7184

Sternfeld A. játékáruháza a babatündérhez, Timișoara, I. Mercy-u. 2. Nagyválaszték pompás játékszerekben.

„UNIO” szállítási vállalat, Timișoara (Temesvár), Strada A. Trebonier Laurean (Posta-u.) 8-10. Telefon 651. Mindennapi járat Aradra, Grădeanu-mare (N.-Varadna) és vissza kocsival és autó. Elvállal mindennemű szállítást helyben is gyorsan és pontosan a legelőnyösebb feltételek mellett. **Aradi gyűjtő állomás „IDET”**, Str. Bratianu Weitzer János-u. 3. Telefon 316.

Nagy karácsonyi meglepetés

Bata

Maradék párok kiárusítása:

Timisoara, Józsefváros, IV., Bonnaz-ucca 12a. 240 lerakat

Férfi cipők ... ... Lei 290-től
Női cipők ... ... Lei 290-től
Női félcipők... ... Lei 240-től
Gyermek cipők... ... Lei 190-től

cseh cipőgyári

lerakat

Igaz Sándor

ékszerész, Minorita-palota. — Elsőrangú modern ékszer, arany, ezüstnemű, alpacca-ezüst és diadém öltökek nagy raktára
Karácsonyi és újévi ajándékok legszebb és olcsó beszerzési forrása. Vessz mindennemű ékszer- és aranyarut

Apró hirdetések.

Levelezés.

ÖNÁLLÓ FIATAL kereskedő ismeretség hiányában husz éven felüli hölgy ismeretségét keresi, akit havonta háromezer lejig támogatna. Választ az Aradi Közlöny kiadóhivatalába „Alraune” jellegre, lehetőleg a megismerkedési mód megjelölésével kerek. 7197

Alkalmazás.

EGY tunkoló leány jó fizetéssel felvétetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 7204

PERFEKT könyvelő, német, magyar ajánkozik délutáni, vagy esti órákra. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 7193

KERESÜNK azonnali belépésre egy vegyes kereskedő segédet. Ajánlatait és fizetési igényit Roth testvérek cégnek Gurahont nyújtandók be. 7201

HARMINC éves nő kereskedő raktárnoki, vagy egyéb megfelelő állást keres. Megkeresések „2500” jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kéretnek. 7211

ÜGYESKEZŐ, németül tudó leány, vagy fiatalember könnyű gépmunkára felvétetik. Cim W. Illinger hirdetőjében Arad. 14174

ROMÁNUL tudó fiatalember csapcsnak felvétetik Seiler buffetben Arad, Strada Muresului 1. 7218

Lakás.

IDŐSEBB urlember részére egy világos szép uccai szoba kiadó. Bővebbet dr. Müller ügyvéd Arad, Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér.) 7162

SZERÉNY igényű öreg házaspár január elsejére butorozott szobát, esetleg teljes ellátással, közel a központban keres. Cimeket Kelet hírlapjához Arad. 14198

Vétel és eladás.

EREDETI világos norvég csukamájolaj Marke Aarsaether, görvélykóros, tüdőbajos, fejletlen, sápadt, angolkóros, gyenge gyermekeknek és felnőtteknek. Dr. Földes gyógyszerár Arad. 14133

KERESEK megvételre jókarban levő nagy hordókat 65—90 hektoliterig. Cim: Georgescu Pivniti Imperial Salculor 11 Bis Bucuresti. 14191

ELADÓ egy teljes konyha berendezés, majdnem új, egy fehér, rézveretű gyermekágy, egy három ajtós szép festett előszoba szekrény, hozzá egy előszoba fal. Egy teljesen új világos jávorfa ágy, éjjeli szekrénnyel. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 7212

ANTIK BUTOROK, modern és régi festmények, perzsaszőnyegek, műtárgyak, antik üveg és porcellán tárgyak állandó vétele és eladása. Vidéki meghívásra kiutazunk. Ajánlatok a tárgyak és árak megjelölésével Szépművészeti Szalon Arad Ortutay-palota címre küldendők. 13873

HA olcsón és elegánsan akar berendezkedni, vegyen antik butort Salon Artistice-ban. Arad, Bulov. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 6939

NAGYON szép filé terítő 160 centi nagyságú eladó. Megtekinthető délután 5-től Arad, Piața Avram Iancu 17. I. emelet, 14. ajtó. 7144

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

Üzletek.

SZÁRAZ, padolt pince kiadó. Megtekinthető Arad, Str. Cosbuc 5—12. 7216

Legszebb karácsonyi és újévi ajándékok nagy választékban olcsón beszereshetők óra és ékszerüzletében

CURTICI községben régebben nagyvendéglőnek használt helyiségek üzleti, esetleg vendéglői célokra kiadók. Bővebbet Hámory-gazdaság Arad, Strada Eminescu 5. 7143

Ingatlan.

SZABACSEL (Szabadhelyen) egy malom szabad kézből eladó. Cim Román Percan Szabacsel. 7205

Különléle.

GYÖRFFY TESTVÉREK műbutor asztalos műhelye Timisoara (Temesvár) Gyár város, Rékasi-ut 2. 96

FECSKÓ KATALIN piros igazolványa elveszett. Megtaláló kéri a temesvári rendőrségnél leadni. 246

„Karácsonyra” legelőszerebb ajándék egy szép sapka

Beszerezhetők minden kivitelben, a legújabbakban :: ben, legújabbakban ::

SCHÄFFER & CRISTEA sapkagyárában. 7048

Losonci

Arad,
Piața Avram Iancu
(Szabadságtér) 1.
14174

Karácsonyi vásár megkezdődött

az összes cikk 10% engedmény mellett árusítanak, maradékoktól árban, egy Bibret szörmo női kabát szivességből igen jutányosan eladó

Hoffmann Sándorné, Arad

Pénzt takarít meg, ha karácsonyi ajándékait

Hirsch Jenő

óras és ékszerész Arad, Strada Motianu (Porray- és Rákóczi-u. sarok) azonnal be, hol a legszebb és legelőszerebb tárgyak kaphatók

Lőwinger Testvérek r. t. eceteszenzia gyár

A Bánt és Erdély legnagyobb eceteszenzia gyára. Telefon 182. 220 Alapítva 1888. Timisoara, Gyárvaros, Gyárudvar-ucca 9.

DIYRAM

NEMES-ANYAGOKBÓL KÉSZÜLT
LEGJOBB CIPŐTISZTÍTÓSZER.

Saloncukorka legfinomabb a

Csokoládé Királyné, Arad, Str. Mejanu (Forray-u.) 2. Karácsonyára való cukorka, ajándék disztárgyak, legfinomabb csokoládé bombonok, különféle tej és hártartási csokoládék gazdag választékban, legelőszerebb árban. 8853

Arad, Str. Mejanu (Forray-u.) 2. Karácsonyára való cukorka, ajándék disztárgyak, legfinomabb csokoládé bombonok, különféle tej és hártartási csokoládék gazdag választékban, legelőszerebb árban. 8853

Varrógépek, kerékpárok, csillárok, főzőedények

és alkatrészek legelőszerebb beszerzési forrása. Villany és csengőszereleti vállalat, szakszerű javító műhely.

Schwartz

műszerész, Arad, Str. Brancovici (Lázár Vilmos-ucca) 3. 14801

Olcsó lakarmány gazdák részére. 50 bani egy kló cukorrépaszelet (maláta) bármely állomásra szállítva Cim: Megrendelések felvételére minden községben megbízottak felvétetnek. Megrendeléseket fölvesz a Jelzalog Hitelbank, a Ferdinand szálló mellett. 208

Guttman Jenő

Timisoara, Erzsébetváros, Rezső-utca 17.